

OPPERBEVELHEBBERS UIT DEN WERELDOORLOG.

DE WOÏWODE POETNIK.

Thans is hij niet meer, de opperbevelhebber van het Servische leger. Dezer dagen meldden de dagbladen zijn dood. Niet op het slagveld viel deze dappere krijgsman, doch hoe en waar hij dan ook gestorven moge zijn, dit staat vast, de Woïwode Poetnik zal blijven leven in de geschiedenis van zijn ongelukkig vaderland en te allen tijde zal zijn gedachtenis in eere gehouden worden... of Servië zou niet waard zijn, ooit meer een eigen vrij koninkrijk te worden!

Met zijn koningen is Servië nooit heel gelukkig geweest. Aan dapperheid mocht het hun niet mankeren, in den regel werden ze door vlekken ontsierd, die maken dat men over hen liever zwijgt dan spreekt.

Maar Poetnik was een burger van oud-Romeinsche deugdzaamheid.

En daarbij een militair aanvoerder van den eersten rang!

Hoe gemakkelijk had niet een man van *zijn* positie, met name in een opkomenden staat als Servië, zich kunnen verrijken, zelfs nog zonder dat men hem directelijk had kunnen verwijten 's lands gelden gestolen te hebben....

Maar nooit heeft iemand in dat opzicht een vinger op hem kunnen leggen, wat niet van velen in zulk een hooge positie zal kunnen worden gezegd.

Hij verdiende zijn traktement, meer niet. En wat hij daarvan overhield, was niet veel.

Want hij had in zijn lang leven een groot gezin gekregen en dat kostte hem heel wat.

En toen in 1913, na de twee voor Servië zoo gelukkig geëindigde oorlogen met den Turk en den Bulgaar, de rijksregering hem onder de goedkeuring des ganschen volks, eeren wilde door een geschenk in geld, wees de eenvoudige man dit af, al zou hij zich allerminst onteerd hebben door te doen, wat mannen als Wellington en Kitchener, vóór hem hadden gedaan.

Maar hij wilde dan toch maar liever arm sterven, gelijk hij arm geboren was.

Alleen — verzocht hij — als na zijn dood, een zijner vele kinderen het moeilijk krijgen mocht en onder herinnering aan zijns vaders naam wat hulp verzocht: dat men dan *zijn* nagedachtenis eeren mocht door zijn kinderen te helpen.

Had Servië maar méér, maar véle zulke grooten gehad! 't Zal de vraag nog zijn, in hoeverre Poetnik werkelijk gedurende deze zestien maanden het opperbevel heeft gehad over 't Servische leger.

In den beginne zeker *niet*.

Net een dag, vóór de oorlog uitbrak, kwam hij uit Hongarije in Belgrado terug. Te Budapest had de Hongaarsche recherche hem zelfs reeds gevangen gezet, maar de ridderlijke Frans Jozef wilde niet als een struikroover zich van den geduchten aanvoerder van 't Servische leger meester maken en gaf last, dat hooge officieren, die met hun leven voor dat van Poetnik borg zouden staan, hem begeleiden moesten tot de grenzen des rijks.

In Belgrado teruggekomen werd hij echter ernstig ongesteld en heeft stellig de eerste maanden niet inderdaad het bevel gevoerd.

Maar in December des vorigen jaars, toen de Oostenrijksche troepen uit Bosnië hun inval deden en zelfs gedurende een aantal dagen Belgrado in bezit hebben gehad,

was Poetnik weer hersteld en wellicht is de vreeselijke nederlaag, die de Oostenrijkers kort daarna leden, tengevolge waarvan zij Belgrado, ja, geheel Servië weer ontruimen moesten en vele duizenden gevangenen achterlieten in handen hunner vijanden, — wellicht is dat het laatste groote wapenfeit geweest, waarin de Woïwode de hand heeft gehad.

Sedert hoorde men weinig meer van hem.

Ja, sinds dien tijd begon de nog steeds niet verklaarde periode van stilstand, gedurende welke het was alsof er geen Servisch leger meer bestond... terwijl toch de laatste maanden ze wel bewezen hebben, dat het er zeer zeker wás en dat het nog genoeg van artillerie was voorzien, om het Oostenrijk daar op dat Zuidfront zeer lastig te maken.

Toch heeft Servië dat toen niet gedaan.

En dat niettegenstaande tijdens den veldtocht in Galicië en Polen dezen zomer, wat afleiding op dat zuidelijk punt den „bondgenooten" hoogst welkom zou zijn geweest.

Maar men hoorde van 't Servische leger niets.

Eén keer, toen in October de Donau was geforceerd en de Duitsch-Oostenrijksch-Bulgaarsche troepen van drie zijden optrokken, heb ik zijn naam nog genoemd gezien in de vele berichten, die de bladen toen dag aan dag hadden.

Servië zag in doodsnood uit naar hulp....

Naar de zoo vást beloofde hulp, die nu komen moest, nu 't water van den nationalen nood tot de lippen gestegen was. Alleen driehonderdduizend man, heden of morgen in Salonika geland, en met den uitersten spoed noordwaarts gezonden, zouden.... misschien!.... de kans nog kunnen doen keeren.

Poetnik zag naar die hulp uit, als Herodus naar de Wijzen....

En wellicht heeft de teleurstelling, die toen volgde, den oude genekt.

Want troepen kwamen er *niet*. Maar wél vervoegden zich in zijn hoofdkwartier enkele Fransche en Engelsche stafofficieren, uitgezonden door hun regeeringen, om met het Servische hoofdkwartier „voeling" te houden en den opperbevelhebber te dienen „van goeden raad"!

Toen moest Poetnik aan deze heeren en in hen aan hun regeeringen op onge-zouten, rondborstige krijgsmanier de waarheid hebben gezegd. En naar toen werd gemeld, was hij van zins om in

die omstandigheden 't opperbevel over het Servische leger neer te leggen.

Of hij 't gedaan heeft, zou 'k niet met zekerheid kunnen zeggen.

Maar 't doet er weinig toe. In geen geval zal de historie hem de toekomst wijten van de onvermijdelijke nederlaag van het Servische leger. Evenmin als zijn volk hem dit deed, vele jaren geleden, in den eersten oorlog met Bulgarije, toen de Battenberger daar nog regeerde en Poetnik, in zijn eerste jonge kracht toen nog, ook reeds aan 't hoofd van een Servisch legercorps stond.

Wél zal zijn volk hem al de eeuwen door aanwijzen als den man, die de saamgeraapte Servische benden van voorheen, met ijzeren volharding heeft gevormd tot het krachtige Servische leger, van alles nieuw voorzien, aan de moderne krijgswijze gewoon en dat in 1912 en '13, eerst tegen den Turk en daarna tegen den Bulgaar, zulke schitterende overwinningen behaalde. — Dat blijft Poetnik's gloriëtijd.

Hij is een echte Servische *De Ruyter*.

Gelijk deze, 'n kind van en uit het volk, die goeddeels zichzelf had gevormd voor de gewichtige levenstaak, die hij heeft volbracht en die ondanks dit gemis aan schoolsche opleiding de groote meester geworden is, die bij mannen als Napoleon en Von Moltke slechts dáárin achterstaat, dat hij leefde onder een kleiner volk en uit *dien* hoofde zijn groote talenten slechts aanwenden kon in beperkten kring.

P. Br.

